

Prosjektskisse for haldningsskapande trafikksikkerhetsarbeid

Vaksdal kommune

Ingen å miste

Null drepne, null hardt skadde

August 2014
Eining for samfunnsutvikling

Grunnlag for søknad

Vaksdal kommune vil setje i gang eit prosjekt for haldningsskapande arbeid innan trafikksikkerheit. Både politisk- og administrativt i kommunen er det stor semje om dette.

Kommunen vil arbeide på to frontar:

- A. Arrangement retta mot 10-klasse og eldre ungdommar.
- B. Direkte mot ungdomsmiljø

Filosofien bak dei to arbeidsmåtane er kjent og velprøvd. Det handlar om å forene teori og praksis, byggje opp under gode haldningar i grupper, skape aksept for å setje grenser og å sei ifrå.

Det er etablert kontakt med andre kommunar og statlege organ som vil bidra både med erfaringsoverføring og med praktisk kompetanse for å kome i gang med arbeidet.

Kommunen ynskjer å avsetje ½ årsverk dedikert til å planlegge, igangsette, gjennomføre dette prosjektet, samt implementere¹ det i organisasjonen slik at det etter 3 år er ein del av ansvarsområde. Dette skal då vere ei plattform for førebyggjande trafikksikkerheitsarbeid som skal vere synleg i både i kommunen sine arbeidsområde og for innbyggarane, gjennom syklusen; Helsestasjon-barnehagar-skule-ungdomsskule-ungdomsarbeid-vaksne.

Kommunen søker om NOK 1,5 mill fordelt på 3 år til prosjektstilling ½ årsverk, samt til innleige av utstyr og frikjøp av ressursar. Eigen kompetanseoppbygging vil vere prioritert høgt i startfasen.

Prosjektskissa syner korleis kommunen tenkjer seg oppbygning og innhald i arbeidet.

Innhald

Innhald

1. MÅL OG RAMMER.....	3
2. OMFANG OG AVGRENSNING	6
3. ORGANISERING.....	8
4. AVGJERDSPUNKTER, OPPFØLGING OG MILEPÆLER	9
5. RISIKOANALYSE OG KVALITETSSIKRING	10
6. GJENNOMFØRING.....	10
7. ØKONOMI	10
8. KONTRAKTER OG AVTALER	10
9. VEDLEGG	11
1. Om Sei ifrå- kampanjen.....	11
2. Dreiebok russearrangement:	13
3. Nylege mediaoppslag, 21. august 2014	17

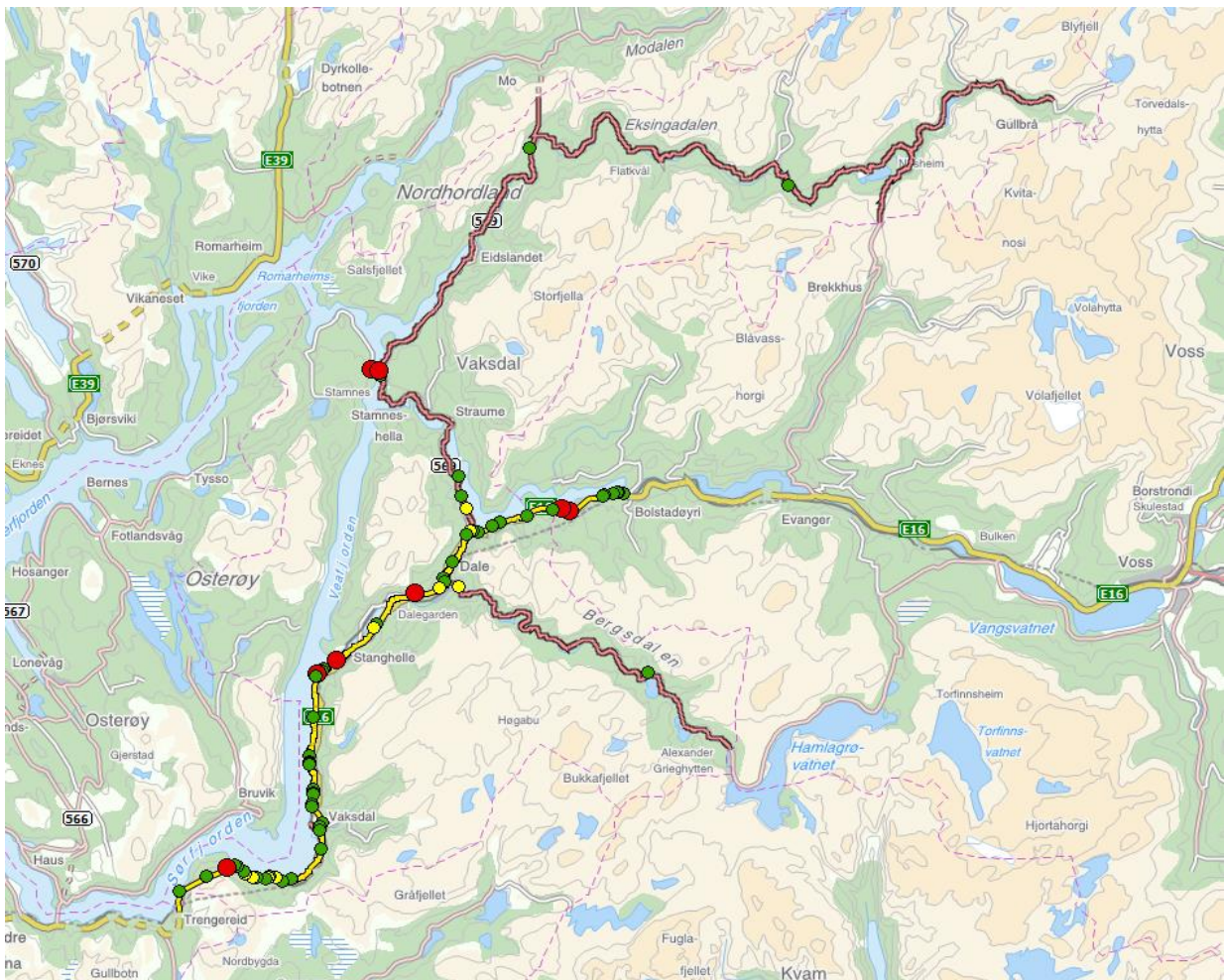
¹ Implementering inneber også oppfølging med evaluering, korrigerings og videreføring.

1. MÅL OG RAMMER

1.1 Bakgrunn

Vaksdal kommune er svært belasta med svært mange og alvorlege ulykker spesielt knytt til E16 og Rv564.

På E16 er det mykje gjennomgangstrafikk. Standarden er svært låg i høve til trafikkmengda, og i media er den omtala som «dødsvegen». Heilt sidan «stamvegen til Voss» opna i 1991 har alvorlege og fatale ulykker ramma lokalbefolkningen i Vaksdal hardt. Saman med Fv 569 retning Stamnes utgjer den i hovudsak lokalvegnettet i kommunen. I løpet av første halvår 2014 har kommunen mista to unge gutar, ein på E16 og ein på Fv 569.

Kartutsnitt for Vaksdal kommunen, trafikkuulykker 2004-2014 (kjelde: Statens vegvesen)

Ulykkene rammar både i gjennomgangstrafikken og lokalt. Det er spesielt mange lokale ungdomar som har vore involvert. Ulykkene har ulik karakter, men fleire alvorlege ulykker kan knytast til rus, fart og bruk av sikringsutstyr.

Vaksdal kommune har ingen å miste, og ynskjer å prioritere haldninsskapande trafikksikkerheitsarbeid. I prosjektfasen vil opparbeiding av kompetanse, samarbeid og

implementering av rammeverk og rutinar for å nå dette målet ved felles innsats både frå kommunen og innbyggjarane i kommunen. Andre offentlege etatar og interessentar vil også medverke og delta aktivt.

1.2 Effektmål

Målet med prosjektet vil vere samanfallande med det nasjonale målet;

null drepne og null hardt skadde.

Ved å framheve trafikantatferd som ein sosial aktivitet der alle har ansvar i fellesskapet vil ein understøtte sjølvregulerande atferd, både hjå den einskilde og i grupper. Det skal vere aksept for å melde frå om forsøk på, eller utføring av uønskt atferd – fordi me bryr oss om kvarandre.

Prosjektet føreset at talet på meldingar til politiet aukar.

Prosjektet føreset at politiet fortsatt har høgt fokus i kommunen.

Gjennom prosjektet skal ungdom lære og erfare at høgenergiulykker er livsfarlege. Fokus skal vere samanhengen mellom rus, fart og sikringsutstyr. Gode haldningar må underbyggjast og dårlege haldningar møtast med motargument tilpassa ungdomens plattform.

1.3 FoU mål

Når prosjektperioden på 3 år er over skal kommunen ha ei plattform for førebyggjande trafikksikkerheitsarbeid som er sektorovergripande og er synleg i kommunen sine tenesteområder.

Kommunen skal vere sertifisert som «trafikksikker kommune». Dette inneber at kommunen oppfyller Trygg trafikk si godkjenningssordning:

Slik lykkes din kommune med trafikksikkerhet

For å lykkes med kommunalt trafikksikkerhetsarbeid må arbeidet skje i flere av kommunens etater, som må være bevisste på sitt ansvar. I tillegg må trafikksikkerhetsarbeidet forankres i den politiske og administrative ledelsen.

Viktige roller og aktører

+ Ordfører

+ Rådmann

+ Plan og forvaltning

+ Helse- og omsorg

+ Teknisk og drift

+ Oppvekst

+ Kultur og miljø

1.4 Drivere

Haldningsskapande arbeid med tverretatleg samarbeid, til dømes; Brann, politi, ambulanse, helsestasjon, prest, Statens vegvesen, Trygg trafikk, osv.

Arrangement som forener teori og praksis, inkludert pårørande, prest osv

Målretta mot spesielle grupper, men også arrangement for 10-klasse++. Alle tenestoområde og politisk nivå skal vere involvert og det skal vere ei felles administrativ plattform.

Når dei økonomiske rammene for prosjektet er kjend må prosjektskissa reviderast/konkretiserast og formast med tanke på måloppnåing og tilgjengelege ressurspersonar. Ulike faggrupper må konkretisere meningsfulle drivere.

1.5 Rammer

Prosjektet har tidsramme på 3 år. Etter dette vert forutsett at prosjektet vidareførast permanent i organisasjonen. Dei første haldningsskapande arrangementa skal gjennomførast i første halvår 2015, innanfor ramma av omsøkte/tildelte midlar.

Tildelte midlar skal prioriterast til å opprette prosjektstilling for å koordinere einingar og etatar og igangsetje konkrete handlingar og arrangement retta mot målgruppene. Kompetanseheving er essensielt, og ressurspersonar vil dele kunnskap for å dele kunnskap og erfaringar. Lokal tilpassing vil verte utarbeidd i tverrfaglege og tverretatlege grupper.

2. OMFANG OG AVGRENSNING

Prosjektet skal ha flere parallelle løp.

- A. Retta mot oppvekst. Arrangement for 9-10-klasse (++) og eventuelt eldre ungdommar som er i bygda. Fokus høgenergiulykker og rus. Dropp av bil frå mobilkrane, hurtigfrigjering og vekktransport. Oppsummering/debriefing med naudetatar og andre aktuelle. Bruk av pårørande, tilpassa aldersgrupper. Oppsummering/debriefing vil mogeleg føregå i ein tredeling av publikum; ungdom, eldre ungdom og foreldre. Fordi desse målgruppene har ulik motivasjon og tilnærming til utfordringane.'

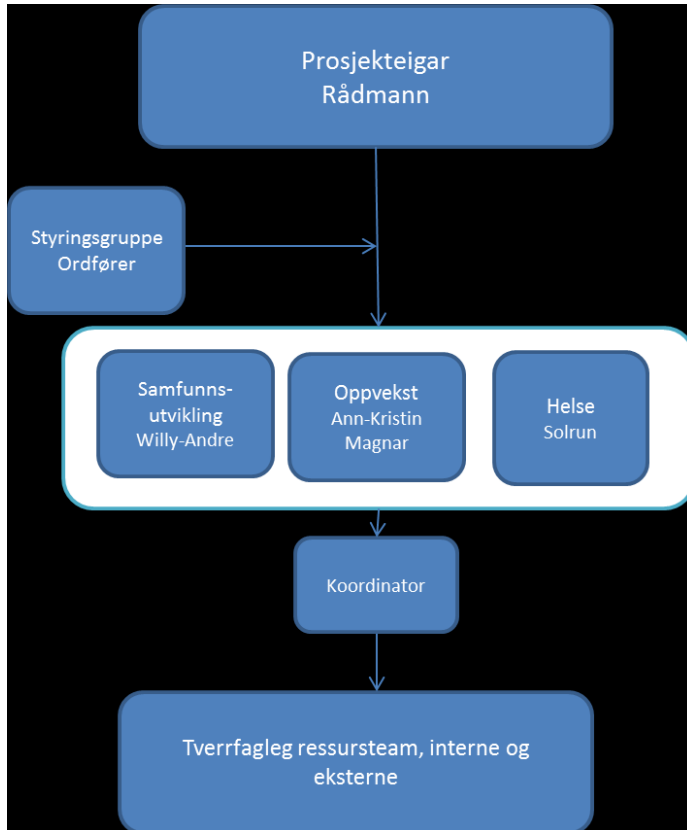
- B. Retta mot grupper i ungdomsmiljø. Temakveldar og/eller andre innfallsportar i miljøet. Vaksenengasjement som natteramnar og spesiell innsats mot særskilde miljø. Bruk av pårørande og andre sterke verkemiddel. Metodikk frå *Sei ifrå*, for å bygge haldningar i miljøet rundt sær belasta personar.

- C. Kultur: *Dalekunst* har ein Street art-profil, og elevane har kvart år jobba med konsept og politisk budskap. Om desse tiandeklassingane får trafikkisikkerhet som tema for dette skuleåret og må drive research sjølv, vil dei få eit ganske djuptgripande eigarskap til trafikkprosjektet. Det vil få ei heilt anna nedslagskraft enn ei kampanje laga av «dei vaksne». Det kan såleis bli ei ungdomsrørsle for tryggare trafikk og eit tema dei vil bry seg sterkt om.

Ungdomsrådet i kommunen vil vere ein viktig medspelar for å avklare behov og gjennomføring.

3. ORGANISERING

3.1 Prosjektleiing

Det er forutsett ei matriseorganisering mellom oppvekst og helse, då målgruppene er delvis samanfallande. Det er også hensiktsmessig at ressursgruppa er felles.

3.2 Ressursgruppa

Ressursgruppa skal innehalde personar frå offentleg sektor; politi, ambulanse, brann, helseteneste (rus, helsestasjon, traume, osv...), prest, vegvesen, skule, trygg trafikk, sivilforsvaret. Andre?

Frå frivillig sektor; Ungdomsrådet, røde kors, Natteramn, andre ungdomsorganisasjonar, pårørende, eldsjeler, gravferdsbyrå, trafikkskule. Andre?

I ressursgruppa er tanken at det vert danna temagrupper tilpassa dei oppgåvene som skal løysast.

3.3 Øvrige roller

Det vil også vere behov for intern og ekstern informasjon; mediehandtering, kommunikasjon og informasjonsformidling. Media – både lokalpresse og kommunen si eiga nettside vil vere viktige informasjonskjelder. I tillegg vil sosiale medier som Facebook vere viktig.

4. AVGJERDSPUNKTER, OPPFØLGING OG MILEPÆLER

4.1 Avgjerdspunkter

Dato:	Kva:	Kven:	Avgjerd:	Frist:
Des -14	Innvilga midlar	Ordførar, rådmann, delprosjektleiarar		

4.2 Oppfølging

Statusmøter: *eksempel*

Dato:	Planlegging	Status	Evaluering

Set kryss for type møte (planlegging, status eller evaluering)

Møter skal ha møtereferat med krav til oppfyljingsansvar.

Det vil vere behov for orienteringsmøter, planleggingsmøter, arbeidsmøter og evalueringar.

4.3 Milepæler

Eksempel

Dato:	Milepæl:	Ansvar:
31. august 2014	Søknad om midlar sendt	Ordførar
31. oktober 2014	Politisk forankra i kommunestyre	Rådmann
31. oktober	Intern organisering avklara	Rådmann
30. november	Ressursgruppe sett saman	Rådmann
31. desember 2014	Midlar innvilga. Intern omfordeling av ressursar avklara og ev. ekstern ny kompetanse utlyst.	Rådmann
28. februar 2015	Tiltak mot ungdomsmiljø, for eksempel temakvelder gjennomført og evaluert.	Solrun
30. juni 2015	Arrangement (A.) gjennomført	Ann-Kristin

Milepælsplanen vil måtte justerast etterkvart som prosjektet får fast forankring og klar ressursfordeling.

5. RISIKOANALYSE OG KVALITETSSIKRING

Risikoanalyser og eventuelt «sikker-jobb-analyser» vil verte gjort under planlegging av dei enkelte bolkanane i programmet.

6. GJENNOMFØRING

Detaljert aktivitetsplan vil verte utarbeidd av prosjektkansvarlege.

7. ØKONOMI

For å starte prosjektet treng kommunen ½ årsverk i 3 år, samt leige av utstyr, frikjøp av noko eksterne ressursar til deltaking og gjennomføring av arrangement. Kommunen treng anslagsvis 1,5 mill fordelt over 3 år. Kommunen vil sjølv ta del med andre involverte kommunale funksjonar (brann, helse, lokaler, opprydding osv, osv). Kommunen føreset då at statlege bidrag vert dekkja av eigne midlar, for politi, vegvesen og andre som har trafikksikkerheitsarbeid innan sitt ansvarsområde.

7.1 Budsjett

	2015	2016	2017
Prosjektstilling 50%	400000	350000	350000
Møteplassar	100000	50000	50000
Kommunal eigeninnsats	500000	500000	500000
Samlingar ressursgruppe	40000	20000	15000
Kompetanseheving	50000	25000	25000
Arrangement innbyggjarar	100000	100000	100000
Sum pr. år:	1190000	1045000	1040000

Totalsum for 3 år

3275000

8. KONTRAKTER OG AVTALER

Kommunen har vore i dialog med fleire offentlege etatar som alle har vore svært villege til å stille opp for kommunen i dette arbeidet. Internt er også forståinga av kor viktig og nødvendig dette arbeidet kan vere, og motivasjonen for å ta del i dette arbeidet er stort.

Sist i vedlegg 9 er reportasje frå lokalavisa Vaksdalposten, som syner at innbyggjarane også har stort engasjement for saka.

Lindås kommune, som har svært mange likheitstrekk med Vaksdal på dette området, har sagt ja til dele kunnskap og erfaring med oss. Dette vil lette igangsettinga.

Filosofiane bak det haldningsskapande arbeidet Vaksdal no vil i gang med er velkjend og utprøvd. Det vil vere viktig å hente kunnskap og erfaring i etablerte miljø og tilpasse dette til lokale forhold. Fleire vektige aktørar kan hjelpe kommunen med dette.

9. VEDLEGG

1. Om Sei ifrå- kampanjen

(<http://www.vegvesen.no/Trafikkinformasjon/Trafikksikkerhet/Trafikksikkerhetskampanjer/lokale-kampanjer/Sei+ifr%C3%A5!/sei-ifr%C3%A5>)

Ungdom tar ansvar

Kampanjen bygger på at ungdomar flest er positive og fornuftige menneske, som skjønner farane ved risikofylt kjøring. Det er eit mindretal som gjennom sin atferd medverkar til risikofylt kjøring med bil. "Sei ifrå!"-kampanjen sin viktigaste oppgåve er derfor å støtte opp om at det er heilt ok å seie ifrå og å medverke til at det er lov å gjere det. Føremålet er å få fleire til å sette grenser for kva dei ønskjer/ ikkje ønskjer å vere med på. Ungdommen sitt eige sosiale nettverk vil deretter leggje press på sjåførane sin kjøreatferd.

Kontroll og informasjon i samspel

Kampanjen inneheld både kontrolltiltak og informasjon med budskapet "Sei ifrå!", der passasjerane vert oppmoda om å seie ifrå når mellom anna farten vert for høg. Informasjonen består av kortfilm, t-skjorter og anna materiell. Filmen blir vist på TV, kino, skular og på kontrollar ute på vegen.

"Verstingane" på vegen

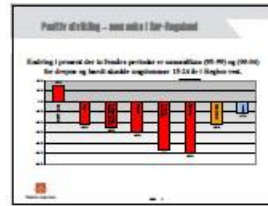
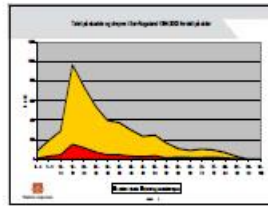
Overfor ei mindre gruppe med såkalla "verstingar" er det berre politikontroll og inndraging av førarkortet som nyttar, i følgje kampanjen sin "filosofi".

Evaluering av kampanjen sei ifrå

(<https://www.toi.no/publikasjoner/virker-sei-ifraa-filosofien-utvikling-i-antall-skadde-og-drepte-ungdommer-i-bil-i-hordaland-og-sogn-og-fjordane-article19273-8.html>)

"Sei ifrå!"-kampanjen kombinerer intensivert kontrollvirksomhet på vei rettet mot ungdom med å spre budskapet om å "Sei ifrå!". Etter at "Sei ifrå!" kom i gang i Hordaland og etter at kontrollvirksomheten på vei ble intensivert i Sogn og Fjordane, har det skjedd en signifikant reduksjon i antall hardt skadde og drepte ungdommer i bil på 25 %. Den samfunnsøkonomiske nytteverdien ved denne reduksjonen er beregnet til å være i underkant av 400 millioner kr etter at kostnadene ved tiltaket er trukket fra. I fylker som gjennomfører kampanjen med mindre vekt på kontrollvirksomhet på vei er det ingen sikre tegn på en reduksjon i skadetall for ungdom i bil etter at kampanjen startet. Resultatene tyder dermed på at det er nødvendig å kombinere budskapet om å "Sei ifrå!" med (og legge hovedvekten på) intensivert kontrollvirksomhet på vei.

«Sei ifrå» kampanjen er retta mot to grupper; ungdom og vaksne. Vinklingen mot ungdomsgruppa er:

Diskusjon:

Kvifor er det slik?

Diskusjon:

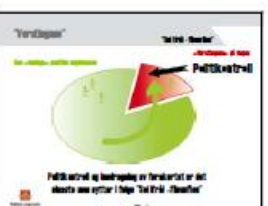
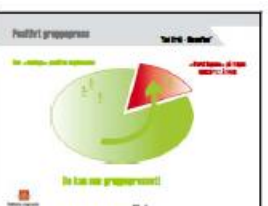
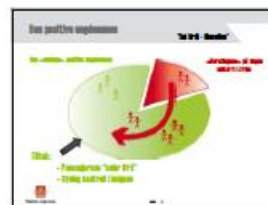
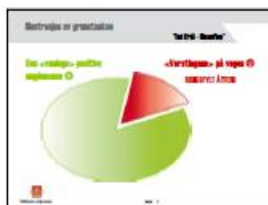
Kva bør gjerast?
Kva kan de gjera?

Grunntekst i "Sei ifrå - flensfor"

Sei ifrå!

Et utvalgt prosjekt med slogan "Sei ifrå - flensfor" som bygger på de grunnleggende tre:

- Informasjon om det som er problemet
- Et alternativ til det som er problemet

Beskrivelse av grunnlaget

Sei ifrå - flensfor

Dei yngre - positive ungdomsgruppen

Ungdomsgruppen

Ungdomsgruppen

Ungdomsgruppen

Les og beakt deg

Sei ifrå!

2. Dreiebok russearrangement:

*Trafikk faglig samarbeidsutvalg Nordhordland
Brann – Politi – Ambulanse – Trygg Trafikk
Tverrfaglig samarbeid øker kompetansen*

RUSSEARRANGEMENT 24.04.2014_oppdatert etter møte 09.04.14

Rigging og de første sleppene starter kl 08.00 Ansvar: Brann
Slippene i forkant skjer dagen før (TAS 4) – øvelsesbilen
Avtal at kranebil kan være der til kl 0900.. den 24. april.
Trekker opp en bil som skal henge der når elevene kommer.

Frokost ca. kl. 09.00 på folkehøgskolen i "Vetlastovo".

Kl 11.00
Kort briefing på "skadested" brann, politi, ambulanse.
Scenario:
1 bil har kollidert, 2 personer er involvert,
1 person er hardt skadet
1 person er livløs «anne dukke».
«Anne dukk» sitter i høyre sete, livløs, taes ut av bil, det gjennomføres
hjerte/lungeredning i ca 6 minutter og avsluttes på stedet, dukke dekkes til med teppe.
Begravelsesbyrå kommer med bil, dukke blir lagt i en «bodybag» og bæret/trilla til bilen.
Kommuniserer med redningspersonell.

Begravelsesbyrå må få utlevert samband Ansvar: Svein-Åge

Bestille buss for elevene (arr. start kl 11.30) Ansvar: Svein-Arne
Busser er bestilt

Bestille kranbil + bilar for bruk til slepp Ansvar: Nils
Kranbil er bestilt – mulig kranbilen kan komme til kl 10.00

TV-dekning av innedelen(nrk, tv2) Ansvar: Glenn Ulrik
⌘Eventuell filming av arrangement må informeres om
ved utedelen ⌘

Parkeringsplassen ved folkehøgskolen må sperres av kvelden i forveien.
Ansvar: Brann

Det må være trafikkdirigering når elevene kommer til folkehøgskolen.
Ansvar: Politi

Området der redningsdemo skal foregå må tydelig merkes og sikres med
merkebånd. Ansvar: Politiet

Start kl. 11.30

Demo starter med at speaker ønsker velkommen og forteller litt om bakgrunn for
arrangementet. Fakta om trafikkulykker, hvor mange som skades og som omkommer i
trafikken i Nordhordland hvert år Ansvar: Nils

Pasienter som er våkne sitter i den stilling som er best for pasient, bevisstløse legges i stabilt sideleie slik at oppkast kan renne fritt ut og ikke kommer ned i luftveiene

Husk at redningen må skje opp mot elevene.

Demo avsluttes når pasientene er kommet på bære/ i ambulanse hjerte lungeredning er avsluttet

Skadestedet åpnes for publikum, mulighet for å se skadestedet og stille spørsmål til mannskapene, ikke "pakk" sammen utstyr før publikum går innendørs.

Program inne (starter ca. kl. 12.30):

Åpning

Video, TSU film (siste)

Video, Dødskrasjet

Video, Heaven can wait

Innslag 1. Nh folkehøyskole, musikk

Innslag 2. Einar Vatne (Velkommen)

Innslag 3. Hallgeir Berge, ulykke i Gudvangatunellen

Innslag 4. Politi, brann, ambulanse ved Helge Bærland

Innslag 5. Video, Holmås

Innslag 6. Maud og Ivar Holmås

Innslag 7. Prest Rune Minde

Innslag 8. Nh folkehøyskole, musikk

Avslutning. Video, Når alt er over

Takk for oppmøte v/Svein Arne

Beskrivelse av programmet:

Når elevene er kommet inn i salen dempes all belysning slik at salen er mørk.

På scenen er det tent 1 Spotlight som har fokus på den/de som står ved mikrofon.

Det er stille noen sekunder, så starter videoene.

Når video nr 2 avsluttes, går musikerne på scenen.

De som skal medvirke går på scenen i oppsatt rekkefølge uten at det blir annonsert. (Dette må det informeres om til de som skal medvirke!)

Svein-Arne har kontakt med Maud og Ivar Holmås
Reidar har kontaktet Jon Kenneth Heltne på epost, avventer svar,

Beredskap (Innedel)

Det har vært hendelse med besvimelse under
Følge opp

Ansvar: Svein-Arne

Annet:

Henge opp reklameseil
Merkemateriell

Ansvar: Nils
Ansvar: Politiet

Bilder/Video, muligens Inge kommer for å ta bilder –
evt tar alle som har mulighet bilder underveis

Regulere oppstillingsplass for elevene / demo / slipp
Elevene plasseres innenfor gjerdet ved fotballbanen.

Ansvar: Nils

Innsatspersonell kan dersom de har tid være med på programmet inne.

Underholdning ("innedelen"):

Nh.Folkehøgskole stiller med underholdning

Ansvar: Reidar

Annet:

Test og rigging av lydanlegg inne. (23. April)
Hallgeir Berge kommer kl 19.00

Ansvar: PAP, Reidar
Svein-Åge og Cathrine

Test av anlegg ute (lånt av Alversund ungdomskl.)
Vi må bestemme oss for hvilken bil som skal brukes, IUA?

Ansvar: Nils

Dersom noen elever ønsker å prate / søke råd, kan de henvende seg til uniformert
personell.

Alle som har uniform ikler seg denne.

Bestilling av frokost, snitter, kaffe, te, brus.

Ansvar: Reidar

Antall til frokost: 25 personer

Antall etter arrangement: 25 personer

Ansvar: Alle(meld tilbake hvem som kommer til Reidar)

Kjøpe inn blomster til innleggsholdere
8 blomster (alle like)

Ansvar: Jakob/Cathrine

kl 13.30 Mat etter arrangement i "Vetlastovo"

Gjesteliste mat etter arrangement:

Lydtekniker fra PAP

Rune Minde

Hallgeir Berge

2 fra Gjensidigestiftelsen (Helge Bærland+1)

2 fra Vatne begravellesbyrå

Sigvald Kvinge

Ivar og Maud Holmås

8 stk TSU-medlemmer

3. Nylege mediaoppslag, 21. august 2014

6 / VAKSDALPOSTEN / TORSDAG 21. AUGUST 2014

► / NYTT

Ungdom og farefull køyring: - Må ta tak i problemet

- Det nyttar ikkje med peikefinger og kjefting. Me må våga å snakka saman for å få ei bevisstgjøring både blant ungdom og hos dei som er rundt ungdommane våre, seier Stefano Giusti.

✉ Anne Rivenes
ar@vaksdalposten.no

I løpet av første halvår har Vaksdal kommune mista to unge menn i trafikkuulukker. Også tidlegare år har lokale ungdommar mista livet på vognane. I tillegg kjem meldingar om ungdomsbilar som held høg fart og om alkoholpåverka køyring. Som småbarnsforeldre på Stanghelle kjemner Line og Stefano Giusti seg ume over det som skjer.

Nært og skremmande

- Etter at me har blitt foreldre, tenkjer me meir framover og på miljøet borna våre skal voksa opp i. Eg er ikkje skislikker på om det er annleis i vår kommune enn andre stader, men når me registrerer at det er ulukkar og dødsulukkar der lokale ungdommar er involvanda, vert det ei røssl problemstilling, seier Stefano Giusti.

Han jobbar til vanlig i Utekontakt i Bergen kommune, med ferebygginge ungdomsarbeid.

Speleregler

Frå huset på Stanghelle ser det godt kva som skjer både på brua, på kaien og på vegen, og det legg merke til både høg fart og anna uvetting køyring.

- Å ha bil og å køyra rundt er det ikkje noko gale med. Bil er ei fritidsinteresse på line med andre, men ein må følgje spelereglane. Det ser me at ikkje alle gjer, og då handlar det mest om fart, seier Giusti.

Eit nært eksempel på problematikken ser han i etje naboar.

- Agnavika er ein plass der også ungdommar treffast sosialt, og det synest og det skal fortsetja med. Men og ser jo at somme køyrer full pinnen frå det svingar av til det stoppar her nede, og dette er ein uoversiktleg stad der mykje folk ferdist, seier Giusti.

Trengst endring

For å koma råkøyring og promillekøyring til livs, må det ei kraftig haldningsendring til.

- Det må skje ei bevisstgjøring både blant ungdom og blant dei som er rundt ungdommane våre. Då tenkjer og både foreldre og kommune, slik som skule, oppvekststat og politikarar, i tillegg til naboar og lokal-samfunn. Me vaksne må vera vaksne, seier Giusti.

Stærkt gjort

Han understrekar at «ungdom har lov å bli vit på brua», men det må veta kvar grensa går, og det må alle vaksne hjelpe til med.

- Me må snakka om ting og vera opne. Og eg vil stærkt berømma foreldreparet som mista sonen sin i sommer, som gikk ut i BT på den måten det gjorde. Det har open for at me kan og bør ta den viktige debatten. Eg trur nok det det sa påverka veldig mange, seier Giusti.

Karen Tveterås og Ørjan Olsen, som mista sonen Anders i ei utforkøyring, ønskjer at hendinga kan føra til ei haldningsendring, slik at kjete fleire familiar skal oppleva same sorga.

Haldning og handling

For det handlar til sjuande og støt om kvar einiskild sitt ansvar.

- Ein kan snakka om dårlege vogar, men me har det vognane me har, og det me kan gjera noko med er korleis me oppfører oss i trafikken. Det er kvar einiskild av oss som bestemmer oss for om me vil køyra for fort eller i alkoholpåverka tilstand. Då må me leggja til rette for at ungdom tek dei rette vala, seier Giusti.

Erfaring frå ferebygginge ungdomsarbeid gjer at han tilrår å retta innsats direkte mot risikogrupper, nemleg unge menn. Dessutan bør innsatsen koma frå fleire hald samstundes. Når ein parallelkøyrer offentlege haldningskampanjar mod auka politikkontrollar og felles foreldreinnsats, vil det gje resultat, meiner Giusti.

► **DEBATT:** Stefano Giusti er uros for det han høyrer om og ser når det gjeld råkøyring i kommunen. Det er på tide å ta diskusjonen om hva som må gjerast, meiner han.

Ønskjer å oppnå ei haldningsendring

Familien til Anders Olsen Tveterås har fått mange tilbakemeldingar etter at dei i BT oppmoda om eit oppgjør med haldningane i ungdomsmiljøet når det gjeld fart og promille.

✉ Anne Rivenes
ar@vaksdalposten.no

Natt til 21. juni mista 18 år gamle Anders Olsen Tveterås livet etter å ha køyrt bil med promille. Ein måned etter stod familien fram i Bergens Tidende, for å årtvare andre ungdommar og foreldre mot råkøyring. Dei ønskjer eit oppgjør med det dei meiner er ein ukultur blant ungdom i Vaksdal. Etter

► **SORG:** I løpet av få år har Vaksdal mista fleire ungdommar i trafikkulukker. (Arbeystas)

ulukka fekk det nemleg veta at det er ein trend å køyra bil når ein har drukke, og at det elles gjerne handlar om å køyra fort. Dette er informasjon som bør koma ut til

alle foreldre i kommunen, meiner det, slik at ein kan ta tak i problemet.

Prata saman

- Korleis har tilbakemeldingane vore etter at de gikk ut i BT?

- Me har fått mange tilbakemeldingar.

Eg sjelv har ikkje vore i Gatå enno, men når Ørjan har gått der, har folk knuse bort til han og sagt at det var tøft gjort at me har vore så utrygge. Ein får takka ekstra for at me klarte å snakka om andre stene ungar når vår eigen son er død, fortel Karen Tveterås.

Også via andre, som til dømes tilsette i bognrvelsesbyrået, har det høyrte at saka har engasjert mange stærkt. Og ikkje berne lokalt. Folk i Bergen og frå Austlandet har bode om å få avisartikkelen tilsendt, for å ha den som utgangspunkt for å snakka

med ungdommane sine.

Tankevekkar

- Ein får fortalde at han fleire gonger hadde teke opp dette med promillekøyring med sonen sin, utan at det gikk inn. Men så la han avisa på bordet og ba han lesa. Den kvelden gikk guten på tomme stitt i staden for å gå ut, så farin forstod at han hadde fått noko å tenkja på, fortel Tveterås.

Då Karen Tveterås, Ørjan Olsen og dottera Maritne stod fram i BT, fortalte det open at Anders mista livet etter at han råkøyde i promille utan ferekort.

Familien vilje bryta tabuet som er knytt til promille-ulukker, for å unngå at fleire familiar skal oppleva same tragodie.

- Etterpå har me fått mange tilbakemeldingar, mykje meir enn me hadde venta, og det varmar, seier Karen Tveterås.

- Ulukker er tankevekkjarar

Dei fleste ungdomar synest råkøyring er uakseptabelt, men det er alltid nokon som skal tøffa seg med ferskt førarkort.

Det meiner Lars Helle Fauske, som er leiar i Vaksdal Ungdomsråd og samferdsleleiar i Ungdommens fylkesting. Han trur ikkje ungdomar i Vaksdal kommune har andre haldningar til promillegøyting og høg fart enn det andre ungdomar har.

- Nei, og meiner synet her er likt som andre stader, at slikt er uakseptabelt. Det er den almene oppfatninga, men sjølvsgat kan det vera nokre få som har eit litt anna syn, seier Fauske.

Stader med lite politi er truleg mest utsett, meiner ungdomsrådsleiar. Han trur ulukkene som har involvert lokale ungdomar har vore ein tankevekkjar.

- Det går eit lys opp for ein om kva som kan skje, seier Fauske.

Efter hans oppfatning brukar eldre ungdomar å ordna seg skryss viss det skal ut og drikkja, slik at det slepp å koma i ein situasjon med ølflasske i ørne hands og bølnekølen i den andra.

- Er det vankeleg for ungdomar å setja frå demom det ser nokon som prøver å køyra i rusa tilstand eller held høg fart?

- Nei, det trur og ikkje, men det er somme som ikkje tek det til seg.

- Kva må til?

- Foreldre må snakka med ungdomane, og det ville hjelpe om nokon kom og snakka om promille og konsekvensar. Ein del som tok lappen skal visa at det er «fålaste» i bygda, at dei har den «fålaste» bilen med mest hestar, som ser kulast ut. Eg trur ikkje nokon bortsett køyrer farleg, men ein trur gjerne at ein er betre sjåfør enn det ein er, og så skal ein tøffa seg for kompisar som ikkje har lappen.

► **DIALOG:** Lars Helle Fauske, leiar i Vaksdal ungdomsråd, meiner unge og vektare må snakke saman. (Prest Jens)

- Ikkje verre enn andre stader

- Me har ikkje grunnlag for å seia at ungdom i Vaksdal har dårlegare haldningar enn andre ungdomar, seier lensmann Ivar Hellene.

Anne Rønnes
arg@vaksdalposten.no

Sett i høve folketallet kjem det fleire meldingar om villmannskøyting frå andre delar av politidistriktet enn frå Vaksdal kommune.

- Det går i belgjer, med meir uro somme stader i enkelte periodar, og så roar det seg ned att, seier lensmann Hellene.

Ute på kontroll

Voss lensmannsdistrikt er stort, og det er krevjande for vaktpatrullen å nokka frå øine utkantane til den andre, etter kvart som det kjem meldingar om tullekøyting.

- Men me gjer stikkontrollar, og særast for to helger sidan var me innom Vaksdal, Dale, Stanghella og Stamnes. Demom me vett om arrangement, brukar me å ha fokus på det, seier Hellene.

To tulle ulukker

I løpet av første halvår i år har to unge

► **FILTA:** Lensmann Ivar Hellene vil samst med stre beleggjer diskutera om det er tilstøpt politiet kan seia iver for å endre fargekøyring blant unge sjåførar. (Anne Rønnes)

meint frå Vaksdal kommune mista livet i trafikkuulukker.

- Ullukka på stamveggen i mars kan ikkje settjast i samband med haldningar i ungdomsmiljøet, meiner Hellene.

Politist ei etterforskning har ikkje kunnna slå fast årsaka til at den unge mannen kom over i feil køyrefelt, men det er ikkje noko

som tyder på at det var høg fart. Ifølgje politioverbetjent Elmar Hystad har undersøkingar vist at begge dei involverte bilane hadde fart om lag på fartsgrensa, kanskje litt under.

Teik opp tema

Likewil, når det har kome fram at det i ungdomsmiljøet i Vaksdal skal vora ei farleg haldning til køyting i høg fart og alkoholførværitilstand, har politiet bestemt seg for å sjå om det er tiltak det kan setja i verk i løpet av hausten, gjerne i samarbeid med skular og kommunen.

Hellene undertekner at innsettsen må koma frå fleire hald, og at det handlar om dialog.

- Foreldre og andre vaksne spelar ei viktig rolle både når det gjeld ungdom si atferd i trafikken, og i forholdet til alkohol og andre rusmidlar.

Sjaldan å sjå

- På vegar der politiet er sjaldan å sjå, opplevast det som fritt fram. Kva seier du til det?

- Me køyrer regelmessig innom det fleste vegar i distriktet, men om det er nok? Langt ifrå. Me skulle sjølvsgat vore mykje meir ute i grensene, slår Hellene fast.

10 OMKOMNE PÅ VEGAR I HORDALAND

Første halvår i år har 100 personar mista livet i trafikken, ein auk på 10 prosent frå same tid i fjor. 10 av dei omkomne mista livet på vegar i Hordaland.

Ifølgje Trygg Trafikk er ungdom overrepresenterte i trafikkuulukker, og gular utgår 2/3 av dei dropane. Det viktigste godeskrakene i trafikken er manglande eraring, morkom og ferarøktigheit, for høg fart etter forholda, manglande tilbede og køyting i rusførværitilstand.

Treng meir målretta innsats

Ordfører Eirik Haga meiner det trengst ein ekstra innsats både på vegane og med haldningane for at ungdom skal ferdast tryggare i trafikken.

- Det er viktig å understreka at dei aller fleste, både ungdom og eldre, køyrer fint og lovløydig. Men så har ein nokre som køyrer for fort og i rusførværitilstand. Det er farleg, og noko me må få slutt på, seier ordfører Haga.

Vil spissa innsatsen

Han har alt snakka med andre i Heradsbu-set om å finna ut korleis kommunen kan styrkja arbeidet med ungdomar og haldningane i trafikken.

- Det aller fleste køyrer lovløydig, så me kan ikkje berre ha generelle virkemiddel.

► **FLEIRE:** Både vegar og haldningar kan trengja ei forbetring, meiner ordfører Eirik Haga, som vil trekkja inn skule, ungdomsråd og vegvesen. (Anne Rønnes)

Me må gå djupare inn i materien, og spissa innsatsen, seier Haga.

Han har både Statens Vegvesen om ekstra midlar til trafikkseikring, og etter at kommunen har hatt eigne møte er det også aktuelt å seikja og pengar til haldningsarbeid.

Skjebnesvangre fell

- Me har vegar som ikkje er etilgjørvandse. Viss ein gjer ein fell på vegar i vår kommune, kan det få skjebnesvangre utfall. Me er nøydd til å jobba på fleire frontar samstundes, og å jobba med både trafikkseikring av sjøve vegar samstundes som me jobbar med haldningar, seier Haga.

Ordføreren viser til BT-artikkelen om familien Olsen i Tvedestrand, der det sette sekulysst på ungdom, promille og høg fart, og ba om at det vart teke eit oppgjær med utkulturen.

Det er Haga klar for å bidra til, og han

ønskjer å trekkja skulen og ungdomsrådet med i arbeidet.

Ser sjaldan politiet

- Kva med politiet si rolle?

- Problemet vett ekstra utfordrande når politiet er lite til stade. Dei har eit stort distrikt, og me i utkantane ser minst til politiet. Eg skulle ønska det var meir synleg politiet, men samstundes er det viktig at me køyrer på ein haldningmessig god måte. A køyra bel er så å hørslag at ein er nøydd å følgja reglane, seier Haga.

Ordføreren er ikkje så sikker på om Vaksdal har større problem enn andre kommunar, men om det er slikt, er det ein ekstra grunn til å auka innsatsen.

Askøyfamilie
fanget i Gaza

UTLAND // SIDE 16-17

UTLAND // SIDE 14-15

SPORT // SIDE 24-25

JOBBS & KARRIERE // SIDE 20-21

SHOPPING: Vårt viktigste samfunnsoppgjør i dag er tydeligvis å bruke penger.
KOMMENTAR // SIDE 2-3

Åtvarar mot råkøyring etter sonens dødskrasj

ENGASJEMENT MIDT I SORGA: Anders Olsen Tvetås var berre 18 år då han mista livet etter å ha køyrt bil med promille. No vil familien ta eit oppgjær med det dei meiner er ein ukultur blant ungdommen i Vakadal. Frå venstre: mor Karen Tvetås, far Bjørn Olsen og syster Martina Olsen Tvetås. NYHETER // SIDE 4-6

Åpningskampanje!

EKSTRA billig bensin og diesel!

Velkommen til nye Uno-X Fjøsanger!

I dag tanker du ekstra billig kl. 10-15.

- **HUSK!** Du får alltid 30 øre/l bonus med BonusKortet - Vi deler ut kortet klar til bruk!

Uno-X Fjøsanger, Struumeveger 3, 5073 Bergen

